

ЗМІНА ВЕКТОРІВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Дема Д. І., к.е.н.

Постановка проблеми. Реформування економіки України в цілому, та аграрного сектору зокрема, вимагає змін в податковій політиці держави. Слід відмітити, що за останні роки відбулися значні зміни в оподаткуванні підприємницьких структур аграрного сектору економіки. Галузь із збиткової, якою вона була в кінці 90-х років минулого століття, перетворилася на прибуткову. Разом з тим, реформи які відбуваються в сільському господарстві вимагають внесення змін в податкову політику держави щодо сільськогосподарських підприємств, особливо в частині оподаткування доходів.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичні і практичні аспекти оподаткування в масштабах національної економіки досліджені у працях Тарангул Л.Л., Іванова Ю.Б., Єфіменко Т.І., Швабій К.І., Лондара С.Л., Соколовської А.А., Юшка С.В. та ін. Механізм оподаткування сільськогосподарських товаровиробників висвітлені в працях Дем'яненко М.Я., Тулуша Л.Д., Лайко П.А., Сінчака В.П., Боровика П.М. та ін.

Разом з тим, позитивно оцінюючи результати досліджень в оподаткуванні сільськогосподарських товаровиробників, слід вказати на необхідність досліджень в податковій політиці щодо оподаткування суб'єктів господарювання спричинених реформуванням землі та функціонуванням різних форм підприємств.

Методика дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності зміни податкової політики щодо оподаткування сільськогосподарських товаровиробників після проведення земельної реформи.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування сільськогосподарських товаровиробників після проведення земельної реформи.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання й системний підхід до вивчення економічних явищ та процесів, нормативно-правові акти з питань оподаткування в аграрному секторі економіки, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з теорії оподаткування. У процесі дослідження використовувалися такі методи: абстрактно-логічний, розрахунково-конструктивний, економічного аналізу та ін.

Результати дослідження. Ведення бізнесу, як правило, направлено на одержання прибутку. Разом з тим, як показують дослідження, не завжди сільськогосподарські підприємства могли забезпечити досягнення цієї цілі, а держава через оподаткування прибутку одержати надходження в бюджет. Держава змушена була вносити зміни в податкову політику щодо оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Найбільш значних змін в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств було досягнуто в кінці 90-х років минулого століття, через запровадження фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП). Звичайно, ФСП відіграв певну позитивну роль у відродженні аграрного сектору економіки. Про це в економічній літературі багато написано. Разом з тим, на нашу думку, на сьогодні в податкову політику держави щодо оподаткування сільськогосподарських товаровиробників слід внести певні зміни. Внесення цих змін, обґрунтовується реалізацією земельної реформи, в результаті якої змінюються об'єкти оподаткування в аграрному секторі економіки. Відомо, що одним із

основних позитивних результатів земельної реформи є передача землі в приватну власність працівникам ліквідованих (реформованих) радгоспів і колгоспів. Одержання землі в приватну власність вносить значні зміни в оподаткування, пов'язані з землею як власністю та джерелом доходів від її володіння, використання та реалізації. Так, лише за 11 місяців 2012 року до державного та місцевих бюджетів надійшло 886 млн. грн. платежів від продажу землі несільськогосподарського призначення. Земля сільськогосподарського призначення на сьогодні є важливим джерелом поповнення державного та місцевого бюджетів. Виступаючи, як база оподаткування по земельному та фіксованому сільськогосподарському податку її власники сплачують податок на землю як за власність. Разом з тим, на сьогодні бюджети значно більше одержують надходжень від використання землі через оподаткування орендної плати за передачу землі в оренду. На початок 2013 року в Україні було укладено 4,7 млн. договорів оренди землі, з яких: терміном від 1 до 3 років – 214 тис. (5,1%); терміном 4-5 років – 1903 тис. (40,3%); терміном 6-10 років – 1939 тис. (41,0%); терміном більше 10 років – 638 тис. (13,6%). Загальна площа переданої в оренду землі складає 17,4 млн. га. За передачу в оренду землі її власникам згідно договорів оренди нараховано 9,4 млрд. грн. орендної плати. Виходячи з того, що орендна плата, яку одержують власники землі (паїв) включається до сукупного доходу її власників, вони зобов'язані сплатити податок з доходів фізичних осіб за ставкою 15 чи 17%. Таким чином, до бюджетів в 2012 році надійде від оренди землі (як одного із виду доходів) 7, 41 млрд. грн. податку. На нашу думку, держава повинна змінити підходи до оподаткування орендної плати за землю. Адже на сьогодні, практично держава визначила рентабельність використання землі в розмірі 15%. Орендна плата як вид доходу, на нашу думку, є не що інше як дохід від капіталу, який слід оподатковувати за ставкою 5%, аналогічно дивідендам, а не прирівнювати її до заробітної плати.

Відмічаючи позитивну сторону запровадження та застосування фіксованого сільськогосподарського податку, на нашу думку, його слід відмінити, для агрохолдингів, застосовуючи який вони мінімізують сплату податків. На нашу думку, діяльність агрохолдингів повинна оподатковуватися через оподаткування їх прибутку та земельного податку, що буде значно справедливіше ніж оподаткування через фіксований сільськогосподарський податок.

Висновки. Податкова політика в аграрному секторі повинна більш справедливо впливати на оподаткування доходів фізичних і юридичних осіб які працюють в цій сфері. Для фізичних осіб необхідно змінити підхід до оподаткування орендної плати, одержаної від передачі в оренду землі (паїв). Орендну плату слід розглядати як дохід від капіталу, а не як заробітну плату. З іншої сторони, концентрація землі агрохолдингами, що призвела до мінімізації їх оподаткування потребує зміни механізму їх оподаткування зі спеціального режиму оподаткування на загальну систему оподаткування, тобто вони повинні сплачувати податок на прибуток та земельний податок.

Використані джерела інформації

1. Дем'яненко М.Я. Проблеми адаптації податкової системи до умов агропромислового виробництва // Економіка АПК. – 2008. - №3. – с.17-25.
2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р.
3. Соколовська А.М., Кошук Т.В. Податкова політика в Україні в контексті тенденцій реформування оподаткування у країнах ЄС // Фінанси України. – 2012. - №1. – с.94-115.
4. Швабій К.І. Фіскальна ефективність податку на доходи фізичних осіб // Фінанси України. – 2012. - №3. – с.31-37
5. Юшко С.В. Фіксований сільськогосподарський податок: історія та перспективи застосування // Фінанси України. – 2009. - №11. – с.63-72.